

OPORTUNITĂȚI PENTRU ÎNȚIEREA AFACERILOR ÎN BAZA PATENTEI FAMILIALE DE ÎNȚEPRIȚĂTOR ÎȚ R.MOLDOVA

Vadim MACARI, dr., conf. cercet.

Activitatea antreprenorială în baza patentei, în R. Moldova, se reglementează, în primul rând, de **Legea** cu privire la patenta de întreprinzător nr.93 din 15.07.1998 (publicată în Monitorul Oficial, nr. 72-73 din 06.08.1998, art. nr. 485), cu toate modificările și completările ulterioare [1].

În această lege se stabilesc normele legale ce reglementează activitatea în baza patentei de întreprinzător.

Patenta este un certificat de stat nominativ, ce atestă dreptul de a desfășura genul de activitate de întreprinzător indicat în ea în decursul unei anumite perioade de timp.

Titular de patentă poate fi orice cetățean al Republicii Moldova cu capacitate de exercițiu, orice cetățean străin sau apatrid, care locuiește permanent în R. Moldova și are dreptul să desfășoare activitate de întreprinzător, care a declarat despre intenția sa de a procura patentă și corespunde cerințelor de calificare necesare acestui gen de activitate. Patenta se eliberează pentru unul din genurile de activitate, a căror listă se stabilește în Anexa respectivă ca parte integrantă a Legii.

Desfășurarea activității de întreprinzător în baza patentei nu impune înregistrarea de stat a titularului acesteia și primirea licenței. Asupra titularului patentei nu se extind cerințele privind prezentarea dărilor de seamă financiare și statistice, ținerea evidenței contabile și financiare, efectuarea operațiilor de casă și decontărilor, precum și prevederile art.90 din Codul fiscal, care reglementează reținerile din alte plăți efectuate în folosul rezidentului. Titularul patentei poate desfășura activitatea de întreprinzător specificată în patentă pe întreg teritoriul țării dacă în patentă nu este indicat altfel.

Titularul patentei poate desfășura activitatea sa numai în locurile permise în aceste scopuri de autoritatea administrației publice locale. Doi sau câțiva titulari de patente se pot asocia în scopul desfășurării în comun a activității de întreprinzător, în baza contractului de activitate în comun.

Patenta se eliberează și se prelungește la cererea solicitantului/titularului. Cererea se depune la inspectoratul fiscal teritorial în a cărui rază solicitantul/titularul își are domiciliul sau preconizează să își desfășoare activitatea. Patenta poate fi eliberată de primăria în a cărei rază de administrare solicitantul intenționează să-și desfășoare

activitatea în baza patentei, în cazul dacă în localitatea respectivă nu este amplasat inspectoratul (oficiul) fiscal.

Se permite desfășurarea activității de întreprinzător în baza patentei de întreprinzător cu condiția ca veniturile din vânzări ale titularului de patentă să nu depășească 300 000 de lei într-o perioadă de 12 luni consecutive.

Impunerea fiscală a titularului patentei se efectuează sub formă de taxă pentru patentă, care include: impozitul pe venit, taxele pentru resursele naturale, taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii, taxa pentru amenajarea teritoriului. Alte impozite, taxe și încasări se plătesc de titularul patentei pe principii generale.

Titularii patentei achită în mod obligatoriu contribuția de asigurare socială de stat. Achitarea contribuției de asigurare socială de stat îi asigură titularului patentei dreptul la o pensie minimă și la un ajutor de deces prevăzute în legislație. Durata activității desfășurate în baza patentei se include în vechimea în muncă a titularului patentei, cu condiția achitării contribuțiilor de asigurare socială de stat. Se scutesc de achitarea contribuției de asigurare socială de stat pensionarii și invalizii de toate grupele.

Primăria informează lunar autoritatea fiscală teritorială despre numărul patentelor eliberate și prelungite, despre suma încasată de la eliberarea și prelungirea termenelor lor de valabilitate și despre numărul patentelor valabile la finele lunii gestionare.

Articolul 8 al Legii cu privire la patenta de întreprinzător reglementează încetarea valabilității patentei, articolul 9 – suspendarea patentei, articolul 10 – schimbarea patentei, articolul 11 – restabilirea patentei.

Legea stabilește lista mărfurilor industriale și produselor alimentare fabricate și ambalate de producător, pasibile de comercializare în baza patentei de întreprinzător.

Legea stabilește, de asemenea, genurile de activitate ce pot fi practicate în baza patentei de întreprinzător, mărimea taxei lunare pentru patenta de întreprinzător pe fiecare gen de activitate, diferențiată în profil teritorial: a) Chișinău, Bălți, Bender, Tiraspol; b) celelalte municipii, orașele; c) localitățile rurale. În cazul desfășurării activității de întreprinzător pe întreg teritoriul țării, taxa lunară pentru patentă se achită în cuantumul stabilit, specificat în rubrica "Chișinău, Bălți, Bender, Tiraspol" din Anexă.

Anexa include 3 genuri de activitate comercială cu amănuntul și 40 de genuri de activitate ce se referă la producția de mărfuri, executarea de lucrări și prestarea de servicii. Titularilor patentei li s-a interzis comercializarea mărfurilor supuse accizelor și mobilei cu începere de la 1 ianuarie 2007.

Mărimea taxei lunare pentru patenta de întreprinzător este relativ mică. Astfel, pentru cele 3 genuri de activitate comercială cu amănuntul taxa lunară pentru patentă este stabilită în limitele de: 250-360 lei – în Chișinău, Bălți, Bender, Tiraspol; de 150-360 lei – în celelalte municipii, orașele și de 75-100 lei – în localitățile rurale. Mărimea medie a taxei constituie, respectiv, circa 380 lei, 230 lei și circa 90 lei.

Pentru genurile de activitate ce se referă la producția de mărfuri, executarea de lucrări și prestarea de servicii mărimea taxei este stabilită, respectiv, în limitele de 50 – 600 lei, 35 – 300 lei și 20 – 100 lei.

Deci, mărimea medie a taxei lunare stabilită și plătită pentru practicarea genurilor de activitate în bază de patentă este mică și constituie, respectiv, 131 lei, 66 lei și 35 lei (coraportul acestor taxe constituie 1,0 : 0,50 : 0,27), fapt ce motivează persoanele ce locuiesc în cele trei tipuri de localități, indicate în anexă, să opteze pentru a se ocupa cu activitatea de muncă în bază de patentă.

Coraportul mărimilor medii ale taxelor în cele trei tipuri de localități reflectă adecvat corelațiile dintre nivelurile medii de venituri per angajat și dintre nivelurile medii de trai respective, calculate pe cele trei tipuri de localități. Aceste premise economico-sociale, la rândul său, la fel sporesc numărul persoanelor interesate în a iniția și continua activității de întreprinzător în bază de patentă.

Toate aceste și alte stipulări ale Legii face ca titularul patentei de întreprinzător să devină un nucleu sigur al organizării diverselor mici afaceri familiale.

Plus la aceasta, putem releva, cel puțin, câteva premise care favorizează inițierea unei afaceri familiale, generate de normele Legii cu privire la patenta de întreprinzător:

a) Particularitățile activității de întreprinzător în baza patentei și reglementările sale normative simple și ușor de respectat face această activitate foarte accesibilă, convenabilă și solicitată de către persoanele individuale, în special, dintre cele socialmente vulnerabile.

b) Deoarece taxa pentru patentă se achită la contul bugetului local, inițierea de cât mai multe persoane a oricărei afaceri permise de lege în bază de patentă sporește aportul acestora la creșterea bugetului local. E și mai important faptul că activitatea în baza patentei de întreprinzător creează noi locuri de lucru, aducând venituri pentru titularii de patente de întreprinzător, astfel reducând șomajul în localitățile respective și, în ultima instanță, contribuie la creșterea bunăstării titularilor de patente, familiilor lor, precum și la dezvoltarea economico-socială al teritoriilor respective.

c) Persoana – titulară de patentă poate deține concomitent și un loc de muncă oficial, din care sunt reținute toate obligațiile fiscale și sociale conform legislații în vigoare. În acest caz, persoana respectivă va achita doar taxa patentară lunară.

d) Perioada în care persoana a activat în bază de patentă de întreprinzător se include în vechimea de munca a acestuia cu condiția achitării contribuțiilor de asigurare sociala de stat etc.

În scopul asigurării inițierii, desfășurării, reglementării și dezvoltării unei activități de întreprinzător eficiente în baza patentei familiale de întreprinzător, se impun următoarele recomandări:

1. Normele ce vor reglementa patenta familială de întreprinzător trebuie incluse în cadrul Legii cu privire la patenta de întreprinzător nr. 93-XIV din 15.07.1998, nefiind nevoie de o lege specială aparte.

2. Titularii ai patentei familiale de întreprinzător trebuie să fie nu mai puțini de doi membri maturi ai familiei respective. În patenta familială se înscriu ca deținători ai acesteia numai membrii familiei care participă la afacerea de familie.

3. Titularii numiți în patenta familială trebuie să aleagă, prin modul determinat de ei, reprezentantul (responsabilul) titularilor, care se înscrie pe primul loc în lista titularilor nominalizați în patenta familială.

4. Legea patentei, în cazul patentei familiale, nu trebuie să reglementeze raporturile (litigiile) patrimoniale, economice, sociale etc. dintre titularii săi, precum și dintre ei și alți membri ai familiei – ele vor fi reglementate de legislația în vigoare (Codul civil, etc.).

5. Genurile de activitate permise pentru a se ocupa titularii patentei familiale de întreprinzător, inițial, trebuie să fie aceleași, care sunt stabilite în Anexa la Legea cu privire la patenta de întreprinzător nr.93 din 15.07.1998. Ulterior, după necesitate, genurile de activitate permise pentru practicare în baza patentei familiale și numărul lor trebuie modificate.

6. Mărimea taxei lunare pentru patenta familială de întreprinzător se va calcula ca produs al taxei lunare pentru patentă, stabilită în Anexa la Legea nr.93 din 15.07.1998 cu privire la patenta de întreprinzător pentru un titular al patentei, al unui coeficient între 0,4 și 0,7 și al numărului titularilor patentei familiale respective. Valoarea concretă a acestui coeficient se va stabili invers proporțional numărului titularilor patentei familiale respective, ceea ce va motiva mai multe familii și mai mulți membri ai lor ca să organizeze o afacere în baza patentei familiale.

7. Mărimea cuantumului taxei lunare pentru patenta de întreprinzător pentru un membru al afacerii familiale, va trebui modificată, în scopul interesării a cât mai multe familii de a lansa o afacere familială de succes în baza patentei familiale de întreprinzător.

8. Toți titularii patentei familiale de întreprinzător vor achita în mod obligatoriu contribuția de asigurare socială de stat.

9. Se scutesc de achitarea contribuției de asigurare socială de stat pensionarii și invalizii de toate grupele. Dacă în componența titularilor patentei familiale sunt una sau mai multe persoane, care beneficiază de înlesniri la achitarea taxei pentru patentă, atunci, la determinarea taxei patentei acestora, procentul înlesnirii respective (în valoare absolută), care se scade în cazul fiecărei din aceste persoane, se calculează ca produs al taxei patentei și coeficientului respectiv.

10. Pentru schimbarea sau restabilirea patentei familiale de întreprinzător, titularii acesteia trebuie să achite o taxă egală cu produsul mărimii unui salariu minim și numărului tuturor titularilor patentei familiale.

11. Pentru invalizii de gradul I, II și III – titulari ai patentei familiale de întreprinzător – , taxa personală pentru patentă trebuie redusă, respectiv, cu 30%, 20% și 10% din taxa stabilită.

12. În cazul întreținerii de către titularii patentei familiale a 1-3 membri ai familiei inapți pentru muncă pe motiv de vârstă sau de sănătate, procentul înlesnirii stabilit în lege se scade din taxa pentru patentă a doar unui titular, calculată ca produs al acestei taxe cu coeficientul 0,4–0,7, ce se stabilește invers proporțional cu numărul titularilor patentei familiale.

Dacă titularii patentei întrețin mai mulți de 3 membri ai familiei inapți pentru muncă pe motiv de vârstă sau de sănătate, un titular de patentă trebuie scutit total de plata taxei pentru patentă.

Pentru studenții și pensionarii – titulari ai patentei familiale –, taxa stabilită pentru fiecare din aceste persoane se reduce cu 30 %.

13. Plătitorii de prime de asigurare în sumă fixă, inclusiv și deținătorii de patente familiale de întreprinzător (cu excepția titularilor pensionari sau cu dizabilități severe, accentuate sau medii), care au achitat în termen de 3 luni de la data intrării în vigoare a legii **anuale respective** a fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, prima de asigurare obligatorie de asistență medicală stabilită în sumă fixă, trebuie să beneficieze de o reducere de 50% din suma primei de asigurare stabilite în sumă fixă pentru anul respectiv.

14. De la titularul patentei familiale de întreprinzător, ca și persoană care desfășoară activitate de întreprinzător, ca excepție, nu se va reține, în prealabil, ca parte a impozitului, suma în mărime de 7% din plățile efectuate în folosul persoanei fizice.

15. Nu se va reține în prealabil suma în mărime de 7% din plățile efectuate în folosul persoanei fizice – titular al patentei familiale de întreprinzător – pe veniturile obținute de către aceasta, din suma arendei terenurilor agricole și/sau înstrăinării activelor de capital ale persoanelor fizice cetățeni ai R. Moldova conform contractelor de leasing, lease-back, gaj, ipotecă și/sau în cazurile de înstrăinare forțată a activelor de capital.

16. În venitul brut, ca excepție, nu se vor include veniturile persoanelor fizice obținute din activitatea în baza patentei familiale de întreprinzător.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

[1]. Legea cu privire la patenta de întreprinzător Nr.93 din 15.07.1998. În: Monitorul Oficial, nr. 72-73 din 06.08.1998, art. nr. 485. [Accesat 23.03.2016], Disponibil: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&id=312890>